

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA XORIJIY TILLARNI
INTERFAOL USULLAR ORQALI O'RGATISH**

Raximova Nilufar

SamDCHTI talabasi

995292585 @rnilufar035.gmail.com

Ilmiy rahbar: Zubaydova Nilufar

Annotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kunda boshlang'ich sinflardaxorijiy tillarni o'qitishda pedagogik texnologiyalarga asoslangan interfaol usullar haqida ma'lumot beriladi. Ushbu ilmiy tadqiqot o'quvchilarga o'zlashtirish va o'quvchining ichki aqliy dunyosiga e'tibor berish orqali ko'rsatmalarni yanada samaraliroq qilishda yordam berishga bag'ishlangan va shundan so'ng maktab xonasida nima qilish kerakligi va murabbiy qarorlari qanday yaratishi yoki cheklashi mumkinligini tushunish orqali. , bolalarning bilim olish imkoniyatlari. Ushbu maqolada yosh o'quvchilarga ingliz tilini o'rgatishdan maqsad, O'zbekiston ta'lim mashinasini takomillashtirish haqida so'z yuritildi. Ushbu maqola qo'shimcha ravishda kichik yoshdagi bolalarning chet elda til o'zlashtirishi va fakultet tizimining dastlabki bosqichlari doirasida tanishish bilan bog'liq. Yosh bolalarga zamonaviy tillarni qanday o'rgatish bo'yicha ko'plab tashkil etilmagan nazariyalar, fikrlar, modellar va takliflar mavjud bo'lsa-da, biz ushbu tadqiqotga katta hissa qo'shgan tadqiqotchilarning ishiga e'tibor qaratamiz.

Kalit so'zlar: interfaol usullar, aspekt, funksiya, zamonaviy ta'lim, yozma va og'zaki nutq, talaffuz, media, audio, uy xo'jaliklari, komponentlar.

Chet tilini o'rganishga bo'lgan talab ham kundan kunga oshib bormoqda . Chet tili fani 4 aspektga bo'linib, ularning har biri bo'yicha alohida tushuncha malaka va ko'nikmalar berilmoqda. Ta'lim texnologiyalri, bu ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan unumli foydalanish demakdir. Shuningdek, ta'lim jarayoniga zamonaviy innovatsion texnologiyalari, bu ta'lim jarayonida

zamonaviy axborot texnologiyalarida unumli foydalanish demakdir.

Birinchidan, o'qituvchilar kollej o'quvchilarini ehtiyotkorlik bilan ushlashga harakat qilishlari va tinglashni o'rgatishda qanday qilib tinglashni o'rgatish kerakligini tushuntirishlari kerak. Ko'pgina o'qituvchilar tinglashni buyurganda, ular haqiqatda so'zlarni ishlatishdan voz kechishadi va matn mazmunini olib, to'liq bajaradilar. Yosh kattalar bu iboralarni bo'sh kataklarga yozadilar va o'qituvchilar so'zlarni tekshiradilar va takrorlaydilar. Bu talaffuzni kuchaytirishning yuqori sifatli usuli, endi tinglashni emas. Haqiqiy tinglashni o'rgatish uchun o'qituvchilar talabalarga tinglash qurilmasida ular to'g'ri tushunishni afzal ko'rishlarini, endi e'tibor bermasliklarini, ma'noni tushunishni afzal ko'rishadi. Materiallar va usullar Tinglovchilar uchun tinglash bir qator sabablarga ko'ra vazifa beradi, ular orasida quyidagilar mavjud:

- Tinglash bir nechta usullardan iborat: Tinglash muloqotning shaxslararo va izohli usullarini o'z ichiga oladi. Bu tinglovchidan yuzma-yuz suhbatlarda ishtirok etuvchi funktsiyaga yoki o'ziga xos odamlarning muhokamasi yoki hozirligini tinglashda ishtirok etmaydigan funktsiyaga ishonishni talab qiladi.

- Tinglash tilning barcha turlaridan iborat: o'quv va rasmiy sharoitlarda ma'ruzalar va shoularni tinglashdan tashqari, tajribasiz kishilar qo'shimcha ravishda turli xil so'zlashuv sathlarini o'z ichiga olgan almashuvlarda qatnashishi yoki eshitishi mumkin.
- Tinglash "o'zgartirilgan" va "qisqartirilgan" til shakllarini o'z ichiga oladi: tinglovchilar tilning lug'at va binolari bilan shug'ullanishdan tashqari, tilning pastroq turlarini bilish uchun izlashlari kerak (masalan, men bormoqchiman, Bir soniya) .

Tinglash o'zgaruvchan etkazib berish xarajatlarini talab qiladi: o'quvchining nazorati ostida bo'lgan matn mazmuni materialini tahlil qilishdan farqli o'laroq, tinglash matni doimiy ravishda uzatiladi va odatda tinglovchi tomonidan boshqarilmaydigan o'zgaruvchan tezlikda. Bu omillarning barchasi tufayli, tinglash masalalari ko'pincha tajribasiz odamlarda tushunishga xalaqit beradigan haddan tashqari tashvish va stress darajasini keltirib chiqaradi [1]. Natijalar Birinchidan, "Tinglab tushunish tadqiqotining tarixiy sharhi" yaqin atrofdagi so'nggi bir necha

o'n yilliklarda tinglab tushunishdagi o'zgarishlarni kuzatadi. Tinglab tushunish qadimdan passiv qobiliyat sifatida qaralib kelgan va tadqiqotchilar buni yordamdan tashqari rivojlanadigan qobiliyat deb bilishgan. Taxminan 1970-yillarda tinglab tushunish ko'pchilikning qiziqishini uyg'otdi va o'rganila boshlandi. O'tgan o'ttiz yil ichida ba'zi fikrlar chop etilgan bo'lsa-da, boshqalari esa yo'q. Keyin "Tushunish komponentlari" bo'limida yozma va og'zaki til o'rtasidagi ustun katta farq kuzatiladi. Shuni ta'kidlash kerakki, ommaviy axborot vositalari - audio va bosma - og'zaki va yozma tilda kirish usullarining keng doirasini yaratadi. Bundan tashqari, tinglab tushunish universitet kollejlari talabalariga o'qishdan ko'ra ajoyib kognitiv yuk yuklashini tushunish uchun yozma va og'zaki tilni tushunish o'rtasidagi farq muhokama qilinadi. U qo'shimcha ravishda tinglashni yaxshi tushunishni tugatadigan etti motivni aniqlaydi. O'qituvchilar maktabda tinglash qanchalik muhimligini bilishadi, har biri tushunishda va hal qiluvchi ijtimoiy vosita sifatida, boshqa tomondan, hayotiy sinflarda olib boriladigan ishlarga qo'shimcha ravishda, kollejlarda bu mahoratni o'rgatish uchun juda kam ish bajariladi. Shuning uchun o'qituvchilar o'z talabalarini tinglashni go'zallashtirishga quyidagi usullar orqali o'rgatishni afzal ko'rishadi. E'tiborni tinglash ko'nikmalarini tarbiyalashga qaratib (ha, bu A.C.R.O.N.Y.M.S. yordam beradi). Universitet talabalari uchun qobiliyatni identifikatsiya qilinadigan qismlarga ajratib va keyin mashq qiling, o'ynang, plakatlar va dramatik stsenariylar yarating. Bunga yordam berish uchun ajoyib mustahkamlashdan foydalaning va/yoki talabalarni mahoratdan foydalanganliklari uchun mukofotlang [2]. Talabalaringiz uchun to'g'ri tinglashni namuna qiling. Ko'pincha biz o'quvchini haqiqatni tinglashdan ko'ra muqobil ravishda javob berishimiz haqida so'raymiz. Talabalar aytgan so'zlarni takrorlash yoki takrorlashning "maslahat" qobiliyatidan foydalanib, o'zingizning shaxsiy tinglashingizni bezatib qo'ying. Kollej talabalaridan o'z nuqtai nazariningizni yoki boshqa omillarni takrorlashni so'rang. Umumiy turdagi munozaralarda, juftlikda yoki ekipaj ishida bir vaqtning o'zida bitta alohida nutqni talab qiling. Yoshlik baholari bilan ularning e'tiborini tinglashingizga qaratish, kattaroq sinflarga nozik tinglash qanday ko'rinishga ega, qanday tovushlar va qanday his qilishini

dekonstruksiya qilish orqali sinfnining qobiliyatini namoyish eting. Talabalarimizdan xabardor bo'ling. Ularning qiziqishlari, sevimli mashg'ulotlari, musiqa va sport, uy xo'jaliklari haqida bilib oling. Bolalar sayohat qilgan o'qituvchilarga ko'proq e'tibor berishadi va ularni taniydilar. Haddan tashqari maktabda, mintaqada siz qo'shimcha ravishda yuz ellik nafargacha kollej o'quvchilariga murabbiylik qilishingiz mumkin, esdalik nayranglaridan foydalaning, kollej fotosuratlariga murojaat qiling yoki talabalar bilan suhbatingizda ma'lumotlardan foydalanishingiz mumkin. Talabalar bilan munosabatlarni qanday o'rnatish haqida ba'zi maqolalarimizga qarang. Mulohaza yurituvchi tinglashdan foydalaning... Joyning xafa bo'lganligini ko'raman (hafsalangiz pir bo'lgan, hafsalasi pir bo'lgan, qayg'uli) deb aytilish talabaning his-tuyg'ularini tasdiqlaydi, his-tuyg'ularni tasvirlash uchun til beradi va o'quvchining oldinga siljishiga imkon beruvchi his-tuyg'ular chuqurligini cheklashga yordam beradi. Universitet kollejlari talabalarini tinglash ularning Amerika Qo'shma Shtatlari haqida minnatdorchilik bildirishi mumkin. Kollej talabalariga o'zlariga ta'sir ko'rsatadigan muammolar, ya'ni o'qishlari, baholashlari, sinflari, kollej talabalar o'zlarini eshitish va tushunishni his qilishni xohlashlari haqida ovoz bering. Agar ular eshitganlarini boshdan kechirishsa, ular obro'-kvoga ko'proq ega bo'lishadi.

Tinglash yetkazib berish uchun o'zgaruvchan xarajatlarni talab qiladi: o'quvchining nazorati ostida bo'lgan matn tarkibini o'rganuvchi matndan farqli o'laroq, tinglovchi matn mazmuni doimiy ravishda uzatiladi va o'zgaruvchan tezlikda ko'p marta tinglovchining harakat qobiliyati bilan boshqarilmaydi. Bu omillarning barchasi tufayli muntazam ravishda qilinadigan narsalarni tinglash tajribasiz odamlarda tushunishga xalaqit beradigan haddan tashqari tashvish va stress darajasini keltirib chiqaradi [1]. Natijalar Birinchidan, "Tinglab tushunish tadqiqotining tarixiy sharhi" yaqin atrofi o'tgan bir necha o'n yilliklarda tinglab tushunishdagi o'zgarishlarni kuzatadi. Tinglab tushunish uzoq vaqt davomida passiv qobiliyat sifatida qaralgan va tadqiqotchilar buni yordamdan tashqari rivojlanadigan qobiliyat deb hisoblashgan. Taxminan 1970-yillarda tinglab tushunish ko'pchilikning sevimli mashg'ulotiga aylandi va o'rganila boshlandi. Ba'zi

g'oyalar oldingi o'ttiz yil davomida chop etilgan bo'lsa-da, boshqalari esa yo'q. Keyin "Tushunish komponentlari" bo'limida yozma va og'zaki til o'rtasidagi ustun katta farq kuzatiladi. Shuni ta'kidlash kerakki, media shakli - audio va bosma - og'zaki va yozma tilda juda ko'p turli xil kirish strategiyalarini yaratadi. Bundan tashqari, tinglab tushunish kollej talabalariga o'qishdan ko'ra sezilarli kognitiv yuk bo'lishini tushunish uchun yozma va og'zaki tilni tushunish o'rtasidagi farq muhokama qilinadi. Bundan tashqari, u birinchi darajali tinglab tushunishdan voz kechadigan etti motivni aniqlaydi. O'qituvchilar maktabda tanqidiy tinglash qanchalik muhimligini bilishadi, har biri tushunishda va muhim ijtimoiy vosita sifatida, har xil tomondan, asosiy sinflarda olib boriladigan ishlardan tashqari, kollejlarda ko'rsatmalar berish uchun juda kam ish tugatiladi. bu mahorat. Shuning uchun o'qituvchilar o'z o'quvchilarini tinglashni go'zallashtirishga quyidagi usullar bilan o'rgatish uchun tanlaydilar. E'tiboringizni tinglash qobiliyatini o'rgatishga qarating (ha, bu A.C.R.O.N.Y.M.S. yordam beradi). Kollej talabalari uchun qobiliyatni identifikatsiya qilinadigan qismlarga ajrating, so'ngra mashq qiling, xarakterli o'yinlar qiling, plakatlar va dramatik stsenariylar yarating. Bunga yordam berish uchun ajoyib mustahkamlashdan foydalaning va/yoki talabalarni mahoratdan foydalanganliklari uchun mukofotlang [2]. Talabalaringiz uchun to'g'ri tinglashni namuna qiling. Ko'pincha biz olimni haqiqatni tinglashdan ko'ra muqobil ravishda javob berishimiz haqida so'raymiz. Talabalar aytganlarini takrorlash yoki takrorlashning "maslahat" potentsialidan foydalanib, o'zingizning tinglashingizni go'zallashtirasiz. Universitet kollejlari talabalaridan o'z nuqtai nazariningizni yoki boshqa elementlarni takrorlashni so'rang. Umumiy tartibdagi munozaralarda, juftlik yoki ekipaj ishida bir vaqtning o'zida bitta belgi gapirishni talab qiling. Yosh sinflar bilan ularning tinglashga qiziqishlarini jalb qilish, katta sinflar birinchi darajali tinglash qanday ko'rinishini, qanday tovushga o'xshashligini, qanday his qilishini dekonstruksiya qilish yo'llari yordamida tiplash qobiliyatini namoyish eting. Talabalaringizdan xabardor bo'ling. Ularning qiziqishlari, sevimli mashg'ulotlari, qo'shiqlari va sportlari, uy xo'jaliklari va boshqalar haqida bilib oling. Bolalar kun davomida ularni hayratda qoldiradigan va ularni tushunadigan o'qituvchilarga

ko'proq foiz to'laydilar. Haddan tashqari maktabda siz qo'shimcha ravishda qo'shimcha ravishda bir yuz ellik nafar kollej talabalari o'qitishingiz mumkin bo'lgan joy, siz talabalar bilan suhbatigizda statistik ma'lumotlardan foydalanishingiz uchun xotira fokuslaridan foydalanadi, universitet rasmlariga murojaat qiling yoki eslatma oling. Talabalar bilan munosabatlarni birlashtirish bo'yicha ba'zi maqolalarimizga qarang. Mulohaza yurituvchi tinglashdan foydalaning... Joy Men sizni xafa bo'lganingizni ko'raman (xafa bo'lgan, hafsalasi pir bo'lgan, qayg'uli) deb aytish talabaning his-tuyg'ularini tasdiqlaydi, his-tuyg'ularni tasvirlash uchun til beradi va olimning oldinga siljishiga imkon beradigan fikrlarning chuqurligini cheklash uchun manba bo'lishi mumkin. Kollej kolleji talabalarini tinglash sizga ularning birlashgan shtatlari haqida tushuncha berishi mumkin. Universitet talabalariga o'zlariga ta'sir qiladigan muammolar, ya'ni ularning o'qishlari, baholashlari, sinflari, maktab qadriyatlari universitet talabalari eshitishni va tushunishni xohlashlari haqida ovoz bering. Agar ular eshitilgan sayohatga chiqsalar, ular haqiqatan ham mashhurlik kvosini saqlab qolishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://thehighlyeffectiveteacher.com/teaching-strategies-to-increase-listening-skills/#:~:text=Model%20Good%20Listening%20Fo>
2. <https://coerll.utexas.edu/methods/modules/listening/01/challenges.php>
3. https://listenwise.com/teaching_listening
4. <https://busyteacher.org/14411-how-toteach-listening-skills-best-practices.html>
5. <https://ihworld.com/ihjournal/issues/issue-42/five-fun-ways-toteach-listening-to-yl-effectively/>
6. <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/listening/a1-listening>
7. Mahliyo Nabiyeva „Boshlang'ch Sinflarda Chet Tilini O'qitish Metodikasi”
<https://conferencepublicaton.com>
8. Shuhratova Dilduz „Boshlang'ich Ta'lim Jarayonida Xorjiy Tillarni O'qitish Metodikasi”
Science and Innovation. International Scientific Journal Volume 1
Issue